

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

*Пугач К.О., здобувач вищої освіти,
Шпатар Е.А., здобувач вищої освіти,
karinapgh27@gmail.com*

*Наукові керівники: Бочарова Н.А., к.е.н., доцент кафедри
менеджменту,*

*Величко Я.І., асистент кафедри менеджменту
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Розвиток логістичних систем відбувався разом з еволюцією концепції логістики. На сьогодні не існує єдиного погляду науковців та практиків щодо критеріїв оцінки ефективності функціонування логістичних систем та ефективності обслуговування клієнтів.

Крикавський Є.В. бачить оцінку ефективності логістичної системи як визначення рівня продуктивності інтегрованого ланцюга поставок через якісні та кількісні характеристики [1, с.49]. До якісних характеристик він відносить: задоволеність споживачів (рівень задоволеності споживачів), стійкість (рівень реакції ланцюга поставок на зміни попиту), рівень інформаційної та сировинної інтеграції, ефективне управління ризиками (ступінь мінімізації ризиків) та ефективність постачальників (рівень своєчасності поставок та якість поставок). Кількісні характеристики включають: продуктивність (максимізація продуктивності, максимізація фінансування), витрати (зниження витрат), оперативність (рівень виконаних замовлень, частота нетермінових поставок, час виконання замовлень, скорочення дублюючих функцій, частота повернень, рентабельність логістичних витрат), максимізацію продажів, максимізацію прибутку, рентабельність інвестицій тощо [1, с. 50].

П.В. Гудзь зазначає, що оцінити всі аспекти функціонування логістичної системи практично неможливо і тому пропонує проводити системний аналіз на основі наступного [2]: прибутковість споживача шляхом аналізу маршруту (аналізу прибутковості кожної зупинки на маршруті), щоб можна було ефективно перерозподілити час; аналізу ефективності роботи товарного складу для визначення його основних функцій, а також показників ефективності та продуктивності, які потім порівнюються з витратами на заробітну плату, обладнання, складські площі та фінансові витрати. Ці порівняння можна проводити окремо для кожної функції або для всіх

функцій разом. - Аналіз транспортних витрат - Аналіз консолідації вантажів (який проявляється у визначенні транспортних витрат і консолідації дрібнопартійних вантажів у великопартійні) - Аналіз прибутковості продукції (розрахунок реальних витрат і прибутковості для виробника від розподілу окремих продуктів по всьому ланцюгу дистрибуції (транспортування, переробка, зберігання, обробка замовлень і т.д.) до кінцевого споживача.

Колодізева Т.О. та Руденко Г.Р. [3, с.200] вважають, що основним інструментом аналізу ефективності логістичних процесів є метод економічного аналізу. Він дозволяє: оцінити фактичний стан логістичних явищ і процесів; встановити та виявити причини і джерела проблем; уточнити короткострокові прогнози розвитку конкретних явищ і процесів; сформулювати висновки та пропозиції, що забезпечують зростання економічної ефективності. Економічний аналіз логістичних процесів пропонується ними проводити за трьома тематичними блоками: аналіз матеріальних та інформаційних процесів (аналіз процесів закупівель, аналіз запасів, аналіз складських процесів, аналіз процесів збуту); управлінський аналіз логістичних процесів (власне виробництво або закупівлі, вибір постачальників аналіз логістичних витрат (аналіз витрат на стимулювання збуту, аналіз витрат на запаси, аналіз інформаційних витрат).

Власюк І.В. сформулював основні положення ефективності системного управління логістикою та маркетингом [4]. В роботі запропоновано розглядати проблему ефективності ринкової та господарської діяльності підприємства. Він виділяє п'ять складових структури ефективності, які одночасно є основними елементами системи управління, а саме: підсистему цілей, підсистему витрат, підсистему засобів, підсистему ефектів і підсистему цінності для споживача. Він визначає основні детермінанти системної формули ефективності логістичного та маркетингового управління компанією наступним чином [4]: складність потреб клієнтів та багатовимірною стратегічною ефективністю (створення переваг клієнтів, підвищення адаптивності діяльності, процесів, взаємодій, інновацій, якості, часу, місця, системної готовності та передумови для розвитку інтеграції в маркетингових і логістичних системах; процеси формування ефективності (процеси трансформації, координації, інтеграції та створення цінності).

Тяпухін А.П. запропонував характеристику та визначення

цільових критеріїв ефективності та успішності логістичних і маркетингових систем, розрізняючи класичні та нові критерії оцінки та управління системами. До класичних критеріїв він відніс вартість, час і якість, а до нових - готовність і швидкість адаптації, тобто швидкість, з якою компанія може адаптуватися до оптимальної структури витрат; оперативність, тобто швидкість, з якою компанія може реагувати на незаплановані вимоги споживачів; ощадливість (уникнення зайвих витрат).

Хвищун Н.В. найважливішим показником оцінки ефективності логістичної системи вважає прибуток, тобто усунення всіх непотрібних витрат по відношенню до всіх необхідних засобів. Ефективність самої логістичної системи він розглядає як показник (або систему показників), що характеризує рівень якості функціонування системи при заданому рівні сукупних логістичних витрат. Цей показник повинен визначати межі логістичної системи, її зв'язки, основні ресурси, очікувані або бажані результати, критерії ефективності системи, процеси оцінки, правила зворотного зв'язку і плани поліпшення [5, с. 128].

З метою оптимізації логістичної системи та узгодження інтересів учасників логістичного ланцюга на різних рівнях, як показник її ефективності часто розглядають співвідношення між загальними логістичними витратами та рівнем обслуговування (виконання замовлення).

Таким чином, хоча серед дослідників немає єдиної думки щодо питання оцінювання логістичних систем, на основі проведеного аналізу, можна виділити основні групи критеріїв:

1. Показники, що характеризують функціонування логістичної системи: коефіцієнт зв'язку «постачальник-споживач» відображає ефективність зв'язку між конкретним споживачем і конкретним постачальником; коефіцієнт готовності поставки - визначається як відношення кількості замовлень, виконаних компанією, до кількості замовлень, отриманих компанією, або як відношення кількості поставленої продукції до кількості продукції, замовленої споживачем; показник кількості ланок логістичної системи - середня кількість торговельних ланок (посередників), через які проходять матеріальні потоки від виробника ресурсу до кінцевого споживача.

2. Показники ефективності логістичної системи з точки зору споживача (наприклад, якість обслуговування споживача). Ці показники описують, наскільки рівномірно і безперебійно

виконується замовлення на всіх етапах, при цьому організація логістичної діяльності повинна відповідати наступним критеріям: повна і точна документація на замовлення; повна відповідність узгодженим умовам поставки (монтаж, цілісність і відсутність пошкоджень).

3. Показники ефективності логістичної системи з точки зору учасників (постачальників, посередників і виробників). У цьому випадку критерієм ефективності логістичної системи є максимізація прибутку на одиницю логістичних витрат за умови забезпечення необхідної якості обслуговування.

Крім того, рівень розвитку (завершеності) логістичної системи можна оцінити за ступенем інтеграції логістичних процесів, тобто []: фрагментарний рівень (інтеграція на рівні окремих логістичних процесів, функцій); функціональний рівень (інтеграція охоплює окремі функціональні сфери); системний рівень (інтеграція охоплює логістичну діяльність компанії); інтеграція на рівні ланцюга поставок (охоплює всіх учасників логістичної мережі).

Отже, проаналізовані та виділені основні групи показників оцінювання логістичної системи підприємства. Шляхами підвищення ефективності логістичної системи підприємства є її комплексне забезпечення, досягнення взаємозв'язку видів логістичного забезпечення з іншими видами діяльності підприємства, впровадження логістики в господарську діяльність на основі оцінки сукупності функціональних та забезпечувальних підсистем.

Література.

1. Крикавський Є.В. Логістичне управління: підручник / Є.В. Крикавський – Л.: НУ «Львівська політехніка», 2012. – 351 с.
2. Гудзь П.В. Аналіз зарубіжного досвіду застосування системного управління логістичною діяльністю / П.В. Гудзь, Т.І. Остапенко // Бізнесінформ. – №4. – 2015. – С.139-142.
3. Колодізева Т. О., Руденко Г.Р. Методичне забезпечення оцінки ефективності логістичної діяльності підприємств : монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 292 с.
4. Васюк І.В. Зарубіжний досвід впровадження маркетингових логістичних концепцій на підприємстві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zbirnuk.bukuniver.edu.ua/ed_work/n_7/13.pdf 118
5. Хвищун Н. В. Логістичні складові підвищення конкурентоспроможності підприємства / Н. В. Хвищун // Логістика: теорія та практика. – 2016. – №1. – С. 126–134. 77. Чернописька Н.В. Методичні підходи до оцінювання логістичної діяльності підприємства / Н.В. Чернописька // Вісник НУ «Львівська політехніка» – 2015. - №608. – С. 265-271.